

VANEBRUD FOR KLIMAET

Et digitalt 'KlimaTopmøde', som gør det muligt for kommuner at involvere tusindvis af borgere i at tage aktivt medansvar for CO₂-reduktion

3 VIGTIGE SPØRGSMÅL

1. Hvad er 'Vanebrud for Klimaet'?
2. Hvilke borgere fokuserer 'Vanebrud for Klimaet' på?
3. Hvad adskiller 'Vanebrud for Klimaet' fra andre indsatser?

Bilag: Tidslinje for 'Vanebrud for Klimaet'

VanebrudsPalæet

1. HVAD ER VANEBRUD FOR KLIMAET?

1.1 Hvad er 'Vanebrud for Klimaet' helt konkret?

Kernen i Vanebrud for Klimaet er en interaktiv TV-udsendelse målrettet til forskellige borger-grupper. I den version vi kalder 'Familiens KlimaTopmøde' er det f.eks. husstanden, som samles derhjemme om en bærbar computer.

Husstandens medlemmer er selv hovedpersonerne i KlimaTopmødet og i løbet af dets 60 minutters varighed, får de ikke alene forståelse for, hvordan de bedst kan hjælpe klimaet – de guides også til at udtænke og klargøre en konkret ændring af en daglig vane. Et vanebrud, som ikke alene batter for klimaet, men som rent faktisk kan lade sig gøre at integrere i husstandens daglige handlemønstre – og endda kan føre dem til små, spændende 'hverdags-eventyr'.

I ugerne efter KlimaTopmødet udføres det planlagte Klima-vanebrud, herunder små, vigtige forberedelser hertil. Undervejs modtager borgerne venlige digitale påmindelser fra KlimaTopmødets butler – og nogle uger efter inviteres de til at stadfæste deres nye varige vaner.

Således får kommunen tal på, hvor meget CO₂, borgere i forskellige områder har sparet. Vi kan nu invitere gruppen til nok et KlimaTopmøde – med fokus på endnu en daglig vane, der vil batte at bryde med.

1.2 Hvorfor er 'Vanebrud for Klimaet' vigtig i kommunernes klimaplaner?

'Vanebrud for Klimaet' er bygget til at give danske kommuner en hjælpende hånd, med en af deres vanskelige opgaver i forbindelse med CO₂-reduktionen:

At få store mængder borgere til at iværksætte konkrete handlinger, som bakker aktivt og synligt op om kommunens målsatte CO₂-reduktion. Så mange, at det for alvor kan måles – og vil føre til et vendepunkt for de resterende borgere.

Med 'Vanebrud for Klimaet' kan kommunen systematisk sætte tusindvis af kommunens borgere i stand til at udpege og gennemføre hver en målbar CO₂-reduktion på 1000 kg – og således bringe mange flere på klima-sporet.

1.3 Hvordan kan det gennemføres med tusindvis af borgere?

Det skyldes, at KlimaTopmødet er 100% digitalt. Borgerne guides af en imødekommende vært på en serie af korte videoer – og møder også kommunens borgmester, klimaekspert m.fl. i øjenhøjde på videoer.

Mellem videoerne løser borgerne små spændende opgaver i et digitalt udviklingsrum. Helt på egen hånd udpeger og planlægger de et betydningsfuldt klima-vanebrud ud fra et mål om at bidrage med en reduktion på 1000 kg CO₂. De benytter bl.a. en såkaldt CO₂-regnemaskine, som tydeligt viser dem, hvad nuværende og potentielle nye daglige vaner udleder. Familien eller vennegruppen gennemfører Topmødet bekvemt derhjemme, og præcis når det passer i deres kalender.

2. HVILKE BORGERE FOKUSERER PROJEKTET PÅ?

2.1 Hvilke borgere kan især bidrage med 1000 kg. CO₂ pr. person?

Vi har særligt fokus på de deltagere, som ifølge vores brugertests kan reducere mest CO₂ med Vanebrud for Klimaet. Det er voksne i alderen 30-70 år (m/u partner og m/u hjemmeboende børn). Især dem, som har ejerbolig, tager egen bil på arbejde, rejser med fly på ferie, spiser oksekød flere gange om ugen og/eller er 'gadgetfans'. Med gode indtægter lever de pt. 'Det gode liv med meget CO₂'. Mange af dem vil gerne bidrage til at mindske klima-udfordringerne for nuværende og kommende generationer – og bliver glade for at få anvist en tydelig og målbar vej til dette.

Ovennævnte deltagere kan vælge mellem en af to Topmøde-varianter: 'Familiens KlimaTopmøde', som er for de klassiske samt skilsmisse- og sammenbragte familier. De lever i husstande med minimum to familierelaterede personer over 14 år. Dermed udgør de en gruppe, som under Topmødet kan have en samtale om fælles vaner omkring spisning, transport m.v.

Varianten 'Vennernes KlimaTopmøde' refererer til personer, som lever alene, i andre boformer eller som går på klima-opdagelse via lokale fællesskaber, f.eks. i boligforeninger eller landsbyfællesskaber.

Hvis venne-deltagerne ikke har fælles vaner, vil de blot hver især bruge sin egen bærbare computer under KlimaTopmødet, men hjælpe hinanden i mål.

Herudover vil 'Vanebrud for Klimaet' blive til gavn for andre grupper, hvor deltagelsen og klimakompetencen er vigtigere end høj reduktion her og nu. F.eks. kan det bruges i projekter, hvor unge grundlægger gode klimavaner og på arbejdspladser, som ønsker at gøre klimavenlig adfærd håndgribelig.

2.2 Hvorfor har den primære deltagergruppe ikke allerede brudt vanen til fordel for klimaet?

Menneskers hverdag er indrammet med praktiske, sundhedsmæssige, nydelsesmæssige og økonomiske prioriteter. Vores vaner finder derfor et passende gentageligt hverdagsmønster, og vi har kun en afgrænset 'båndbredde' til at bryde disse mønstre. Mange af os, som har åbnet øjnene for nødvendigheden af klimavanebrud, forvirres over de mange muligheder og er i tvivl om, hvorvidt vores vaneændringer har nogen betydning.

KlimaTopmøderne skal således hjælpe med at udpege, hvilke vaneændringer, der batter og hjælpe os trin for trin med vanebruddet.

For at lykkes med dette, behøver deltagerne klima-kompetence (f.eks. viden om at det kun batter at kigge på 1-3 ud af 24 daglige vanemønstre) og vanebrudsevne (at blive guidet i små trin fra tanke til konkret handling).

3.3 Hvordan adskiller Vanebrud for Klimaet sig fra andre indsatser?

En uvildig afdeling i Aarhus Kommune har undersøgt fire alternativer til 'Vanebrud for Klimaet' og har forkastet alle fire 'klima-apps'. Nedenstående parametre vurderes som grunden til, at dette projekt er helt særligt:

1. Høj nøjagtighed: CO₂-regnemaskinen i Vanebrud for Klimaet er pt. Danmarks mest nøjagtige beregningsværktøj til – i øjenhøjde – at lade borgere forstå og involvere sig i ændringen af deres nuværende og fremtidige CO₂-udledning. Den regner eksakt nok til, at kommunen kan kende borgernes helt konkrete bidrag til reduktionsmålene. De klassiske klima-smartphone-apps (C) opererer på et langt mere generelt målings-niveau.

Eksempel: Mens 'Vanebrud for Klimaet' kan tegne et mønster af husstandens maduge med eksakte mad-typer og gramvægt pr. familiemedlem – med den tilhørende konkrete udledning, så vil klima-apps typisk måle bevægelsen fra f.eks. '4 kød-dage pr. uge til 1 kød-dag pr. uge'.

2. Fællesskabs-orienteret: Mens de fleste smartphone-apps, ansporer enkeltpersoner til at bruge få minutter alene på en smartphone, ansporer 'Vanebrud for Klimaet' borgerne til at samles i små fællesskaber til en hel times guided møde med en bærbar computer. Det fremmer succes-raten markant.

3. Adfærdspsykologisk opbygning: Vanebrud for Klimaet trækker på adfærdspsykologien og vores vanebrudsmetoder gennem 17 år fører trin for trin gruppen i mål. De fleste Klima-apps overser en lang række faldgruber.

Eksempel: Dansk Naturfredningsforenings digitale værktøj 'Klimaklogt' bad deltagerne udpege 3 ud af 10 omfattende vanebrud og sætte disse igang i hverdagen. I denne form overses en række vitale faktorer: F.eks. at vi ikke engang har båndbredde til ét omfattende vanebrud, og det kræver en nøje plan.

4. Digital skalérbarhed: Sammenlignet med kommunernes klassiske borger-events og udsendte energi- og kørselsrådgivere til enkelt-familier, er 'Vanebrud for Klimaet' skalérbar og kan således betjene tusindvis af borgere, når de ønsker det – og langt, langt billigere. Desuden er 'Vanebrud for Klimaet' ikke en kortsigtet kampagne, men et værktøj til rådighed i de kommende år, hvor borger-grupper vil møde det via skoler, arbejdspladser, landsbyaktiviteter, kultur, boligforeninger, grønne fællesskaber m.v.

5. Fuld tilpasning: Mens klassiske klima-apps er standardprodukter, så kan hver kommune eller lign. afsender tilpasse Vanebrud for Klimaet helt konkret til at matche deres by-fortællinger med tilhørende hovedpersoner (borgmestre mv.) Vi kan lokal-tilpasse CO₂-udregningerne til særlige forhold omkring byen, f.eks. mængden af Elbusser i den offentlige lokaltrafik.

Sidst, men ikke mindst kan 'Vanebrud for Klimaet' fuldt tilpasses til opbakning af vigtige klimatiltag i de landsdækkende indsatser fra CONCITO, Deltager Danmark m.fl.

BILAG: TIDSLINJE FOR VANEBRUD FOR KLIMAET

Fra 2004-2018 har Innovatøren og vanebryderen Thomas 'VovemoD' Lütken **faciliteret vanebrud og innovation** med mere end 500 private og offentlige virksomheder, herunder tusindvis af de deltager-typer, som prioriteres i 'Vanebrud for Klimaet'. Faciliteringen har taget afsæt i Thomas' egen adfærdspsykologiske metode, **Habitura** [Habit Futura = Fremtidsvaner], som trin for trin guider mennesker mod 5 stjerners vaner – forbi en lang række faldgruber (32 for at være helt eksakt).

Fra 2013-2018 har Thomas drevet **non profit organisationen 'Givisme'** med 100 frivillige. Givisme er kendt i Aarhus for at finde vanebrydende løsninger på samfundsudfordringer og vandt den landsdækkende 'Fællesskabsprisen' i 2017 for at samle den største velkomstkommité nogensinde i Aarhus til modtagelse af nye borgere. Vi blev herefter optaget som medlem af 'Akademiet for Social Innovation' og blev en af Danmarks første TEDx-talks.

Fra 2018-2020 lagde Vanebrudspalæet 4000 timers arbejde i at bygge platformen Habitura.com sammen med teknologi-eksperter, designere og innovatører. Habitura.com er en digital proces-platform, som gør det muligt for ledere, medarbejdere og borgere i tusindvis at føre digitalt video-guidede samtaler, som omdanner visioner til konkrete vanebrud. Habitura.com er undervejs anvendt og testet af 750 brugere i organisationslivet i en iterativ proces i ca. 25 runder.

Fra 2020-2021 har vi bygget 'Vanebrud for Klimaet' på Habitura.com-platformen, herunder 'lagt en avanceret klimamotor i'. Det har taget over 2000 timers arbejde at kortlægge 250 CO₂-udledningstal, integrere disse i 20 manuelle klima-beregnere og at gøre disse brugervenlige i form af en digital multi-beregner. Således kan borgere selv udregne deres udledning før, under og efter et klimavanebrud.

Arbejdet er sket i tæt samarbejde med Aarhus Kommunes Klimafond og Klimaplans-programmet 'Aarhus Omstiller'. Desuden med Aarhus Kommunes innovationsafdeling, som uvildigt og nøje har fulgt 20 af de samlede 50 familier, der har testet Vanebrud for Klimaet. 5 ad gangen. Desuden har Aarhus Universitet medvirket med uvildig kvalificering af de cirka 250 CO₂-udledningstal.

Siden sommeren 2021 har vi på baggrund af første runde uvildig feedback – med hjælp fra bæredygtigheds- og adfærdsforskere Simon Elsborg Nygaard og Niels Holm Jensen, udpeget 15 små, men vigtige forbedringer af brugeroplevelsen.

Efter anden runde feedback (og FØR publicering af forberedingerne) sagde test-borgerne:

- At de er blevet klogere på, hvad der batter at gøre.
- At de har lyst til at tale med omgivelserne om klima – uden at føle sig udskammende.
- At de er lykkedes med konkrete vanebrud/CO₂-reduktioner.
- At de har fået små spændende oplevelser (mikro-eventyr).
- At de har fået lyst til at gøre mere for klimaet (gennemføre flere runder).

Aarhus Kommunes innovationsafdeling gennemfører 3. og sidste testrunde – med helt nye brugere – i efteråret 2021.

Fra januar 2022 lanceres 'Vanebrud for Klimaet' i Aarhus kort efter kommunalvalget – samt i en håndplukket gruppe kommuner, som samtidig tester en række udbredelseskoncepter. På deleøkonomisk vis bliver koncepterne til gavn for alle kommuner, som vil være med.